

DE FAMILIE BAUWENS IN OOSTENDE

door **Robert OUVRY**

Er waren twee merkwaardige families BAUWENS in Oostende. De eerste die reeds voor het beleg van Oostende alhier woonde en waarvan in het algemeen de meest gekende reder John BAUWENS was en de tweede familie BAUWENS, aangekomen in Oostende in 1653, van wie wij de "Nauwkeurige beschrijving der oude en beroemde zee-stad Oostende" te danken hebben, geschreven door Jacobus BAUWENS, meestal gekend als BOWENS.

De eerste familie BAUWENS moet na het beleg van Oostende (1601-1604) snel naar Oostende terug gekomen zijn daar wij reeds het huwelijk van Hubert BAUWENS terugvinden in Oostende op 10 oktober 1608 met Claudine DE MOOR, tante van onze beruchte Oostendse kaper Pasquier DE MOOR,(1614-1684).

De oudste zoon van Hubert werd Jean genoemd. Deze laatste trad in het huwelijk op 18 oktober 1639 met Françoise NEUVILLE BAILLEUX. Hun tweede zoon was Jean BAUWENS, geboren te Oostende op 30 augustus 1642, die op zijn beurt in het huwelijk trad met Cornélie MARCELIS op 14 oktober 1665. Zij hadden acht kinderen en hun vierde zoon was Jacques-Jean BAUWENS, geboren te Oostende op 20 januari 1704.

Tijdens zijn jeugd heeft hij Oostende zien overgaan van het Spaans naar het Oostenrijks regime. Hij heeft ook de St Pieters en Paulus kerk zien afbranden in 1712 en de bouw zien verwezenlijken van de nieuwe kerk waarvan wij nog de "Peperbusse" bezitten. Op 14 januari 1730 huwde hij met Marie Françoise MOENTACK en in tweede huwelijk met Marie Thérèse VAN MAESTRICHT, kleindochter van onze beroemde kapitein Philippe VAN MAESTRICHT.

Uit dit huwelijk werden drie kinderen geboren waarvan het derde Jacques Fidèle BAUWENS geboren werd te Oostende op 19 december 1757. Hij trad in het huwelijk met Jacqueline WEYTEN op 29 mei 1786. Zij hadden 8 kinderen.

De oudste was Salomon Jacques BAUWENS, geboren te Oostende op 1 oktober 1787. Hij huwde op 18 november 1813 Sophie DE JONGHE. Zij hadden ook 8 kinderen en vertrokken naar Gent met uitzondering van hun tweede kind Philippe Jacques BAUWENS die geboren was te Oostende op 20 oktober 1819. Hij trad in het huwelijk met Isabelle Claire DOBBELAERE en zij hadden vijf kinderen :

- Joseph, geboren te Oostende op 24 december 1832
- Jean, geboren te Oostende op 12 april 1824
- Jacqueline
- Clémence-Hortense, geboren te Oostende op 3 november 1831, bleef vrijgezel en overleed te Oostende op 25 december 1880
- Philippe Jacques Jean, geboren te Oostende op 20 oktober 1819 en die in het huwelijk trad met Marie Louise BENS op 20 mei 1858.

Philippe BAUWENS had vijf kinderen waarvan de jongste Jean Philippe was, geboren te Oostende op 31 maart 1866 en die wij verder kennen als "JOHN" en aan de bron van dit relaas ligt.

John BAUWENS bouwde zijn eerste sloep toen hij 17 jaar was, met zijn broer. Als 19-jarige, in 1885, stichtte hij de rederij "BAUWENS, POTTIER & Cie" die de eerste te Oostende gebouwde

stoomtreiler voor haar rekening nam. Het was de 0.30 die eerste vaarde onder de naam "ELISABETH" en later onder de naam "LOUISE-MARIE". Twee jaar verder was het weder John BAUWENS die als eerste een stoomtreiler van 5 pk op zijn sloep "NAAR MIJN GENOEGEN" plaatste.

In 1895 werd de NV "Pêcherie à Vapeur" gesticht.

Op 25 september 1897 trad hij in het huwelijk met Gabrielle VANWYNENDAELE, dochter van Emiel en Eulalie DEVISSCHER. Zij vestigden zich "Boulevard du Midi" 16 (thans Alphons Pieterslaan).

Reeds in 1900 dacht John BAUWENS ernstig aan de stichting van een visserijschool; Het oud oorlogsschip H.M.S. ALBACORE werd aangekocht en er werd jaren aan gewerkt om het te voorzien van leslokalen en slaapvertrekken. Z.K.H. Prins Albert steunde volledig dit initiatief en op 15 juli 1906 vaarde het schip Oostende binnen onder de naam IBIS.

Havenkapitein Jean LAROYE en John BAUWENS waren de bestuursleden en Ir. Edouard DE CUYPER was voorzitter (Le Carillon 20.07.1906).

In 1906 schonk prins Albert een motor aan het K.W. IBIS en die werd in de treiler 0.200 "PIONIER" van de rederij "Bauwens en Van de Walle" geplaatst.

Een oud gediende van de rederij, Frans VERBANC, vertelde aan Robert COELUS (Ibis-story, blz. 5) : "De redingote en buishoed van John Bauwens hingen steeds klaar op de rederij voor het geval hij naar de prins moest".

Hij werd lid van "Yacht Club d'Ostende" (toen nog niet ""Royal" op 10.4.1902 en tijdens de algemene vergadering van 12.4.1924 in de lokalen van de "Société Littéraire" benoemd tot erevoorzitter. Hij had de 6m. J.I. EDELWEIS gekocht die de wereldtitel behaalde tijdens de Olympische zeilwedstrijden te Oostende van 7 tot 10 juli 1920 (Le Carillon van 21.4 en 27.6.1920).

John BAUWENS werd voorzitter van de "Cercle d'Escrime" (Echo d'Ostende 17.4.1920), voorzitter van de Redersvereniging (Echo d'Ostende 1.1.1919), lid van de "Syndicat d'Initiative (Echo d'Ostende 16 en 25.2.1924). Hij was verder Commandeur in de Kroonorde, Commandeur in de Leopold II orde, officier in de Leopoldorde, titularis van het Burgerlijk Kruis 1ste klasse, Member of the British Empire, Officier du Mérite Français en Ridder van de Christusorde van Portugal (V.V.F. Oostende).

John BAUWENS was secretaris van de afdeling visserij in de Kamer van Koophandel van Oostende (Echo d'Ostende 3.2.1903).

De rederij "P.V". installeerde in 1907 de eerste koelinstallatie aan boord van 0.97 "MARCELLE" en in 1908 werden de eerste treilers naar de Witte Zee en Marokko gestuurd.

In 1910 beschikte de rederij "P.V." over de volgende schepen :

0.20	ALPHONSE	met schipper	E. BAILLEUL
0.55	PROSPER		DEROO
0.81	EMMANUEL		PONJAERT
0.82	ALBERT		M. COOPMAN
0.85	GABRIELLE		C. COOPMAN

0.86	ISA	C. POELART
0.88	BERNARD	J. CECLERCQ
0.89	MARIE LOUISE	L. DEDRIE
0.99	PECHERIE A VAPEUR X	P. DEFER

In 1913 plaatste John BAUWENS, in samenwerking met de IBIS, de eerste radio-apparatuur voor opleiding van marconisten aan boord van een vissersvaartuig. In dat zelfde jaar stichtte hij de NV "Froid Industriel" voor ijsbevoorrading, maar de fabriek bleef zonder opdrachten tot na de oorlog.

Heel de PV vloot was naar Engeland gevlucht en de heldendaden van de kapiteins zoals Arsène BLONDÉ, Louis DEDRIE, Pierre PINCKET e.a. zijn te Oostende legio.

Na de oorlog, in 1919, kwamen 6 schepen terug in Oostende.

John BAUWENS was een leidersfiguur in de visserijmiddens en al zijn initiatieven droegen de stempel van zijn doorzettingsvermogen en grote bevoegdheid. Hij werd voorzitter van de Rotary Club Oostende in 1925.

Vlak voor de crisis in 1929 was de PV-vloot één van de modernste van Europa. Ze telde toen 16 eenheden en pas in 1935 kon aan uitbreiding worden gedacht.

In 1936 werd een prachtig nieuw vaartuig te water gelaten : de 0.88 "JOHN" gebouwd op de Boelwerf te Temse en voorzien van een motor van 500 pk. In 1952 werd een nieuwe "JOHN" gebouwd, 56,5 meter lang, 1090 pk en 560 ton. Dit was het 47ste vaartuig dat John BAUWENS te water zag lopen en het was ook zijn laatste, want hij overleed op 3 augustus 1955 op 89-jarige leeftijd. Vlak voor zijn dood was ook nog de 0.80 "DUCHESSSE DE BRABANT" van stapel gelopen bij Beliard en Crighton te Oostende (Bron : "De Oostendse Visserij" van Roland DESNERCK).

John BAUWENS had drie kinderen :

- Philippe Emile, ° Oostende 4.3.1901, geneesheer in de Wimpolestreet 91 Londen en er overleden op 21.2.1974.
- Raymond , ° Oostende 4.2.1902, echtg. Frédérique DORZÉE, ° Oostende 3.5.1910.
Vanaf 1960 ging het bij de PV-vloot geleidelijk slechter. De "PRINCE DE LIEGE" liep op de klippen in de buurt van de Orkaden en hij verkocht enkele schepen aan de "Pêcherie Maritime du Congo", andere aan de rederij "Armement et Pêche Maritime". De rederij sloot definitief zijn deuren in 1977.
- Adrienne Marie, echtgenote Marcel VANDENDAELE. Zij was de schoonmoeder van Jean Jacques DECLOEDT.

* * *

De tweede familie BAUWENS kwam zich vestigen te Oostende in 1653 en was die van Rogier BAUWENS. Hij zou van Ierse afkomst geweest zijn en hij nam de poorterij van de stad aan.

Hij was de zoon van Arnoud en was in zijn geboortestad Brussel meester kuiper geweest. Volgens zijn eigen zeggen had Rogier eerst ter kaper en ter koopvaardij gevaren en had hij zich vervolgens te Brest in Frankrijk gevestigd. Daar verdiende hij zijn brood als deelgenoot in de kapersafdeling

van de koning van Engeland. Zijn prestige en goede naam vermeerderde evenredig met de inhoud van zijn geldbeugel.

Toen in Brest de admiraliteit van de Engelse koning vernietigd werd en daarenboven de Engelse zeemacht het kapers- en roversnest, gevestigd op de Sorlingen eilanden (de Scillys), volledig vernietigde, vond Rogier BAUWENS dat het tijd werd om uit te wijken. Hij belande in Oostende zoals veel andere weggejaagde kapers als Nicolas HELT (later vice-admiraal van Zweden), Anthony CLAISSEN VAN DER ZYPE, broer van burgemeester Maeten CLAISSEN VAN DER ZYPE, Pieter TYSSSEN, Patrice GRANT, William HAMILTONE en Maillart VAN DE BROUCKE.

Bij zijn terugkomst in Oostende tekende hij de poortersbrief "in 'tlange", de meeste tekenden met een kruisje". Hij ging wonen in de Kaaistraat op de westzijde, in een huis dat vroeger eigendom was van Jacques CHEVALIER, burgemeester van Oostende van 7 oktober 1641 tot 20 september 1644 en ontvanger der tollén van inkomende en uitgaande rechten.

Zijn zaken floreerden en kwamen zijn krediet en zijn stand zeker ten goede. Zijn optreden, als borg voor Diego DECIO en Maerten CLAISSEN VAN DER ZYP, twee oud-burgemeesters en schatrijke mannen die in een proces gewikkeld waren, getuigen van zijn aanzien in die tijd.

Oostende beleefde toen onzekere tijden. Verdragen werden getekend en verbroken aan de lopende band.

De Franse kardinaal Mazarini poogde in 1656 Oostende te veroveren met een list, maar zijn Britse bondgenoot Cromwell stak stokjes in 't wiel. Voorzichtigheidshalve werd de zetel van de Vlaamse admiraliteit van Duinkerke naar Oostende verplaatst in 1658.

Alvorens hij naar Oostende kwam wonen, was Rogier BAUWENS reeds gehuwd met de weduwe van Antoon HOSDÉ, waarbij hij verscheidene kinderen had o.a. Barbara, Agnes en Paulus.

Barbara huwde in 1675 met Joannes BACKHUSIOS, geboren te Leipzig en hier werkzaam in de koopvaardij. Uit dit huwelijk werd Tillemans BACKHUSIOS geboren, later kannunik te Brugge.

Agnes trouwde met William GOOLD, een voor geloofzaken uitgeweken Ier, zoals er nog een paar waren in Oostende, o.a. de latere burgemeester CAREV en enkele rijke kooplui waaronder GERARDIN.

Zijn zoon Paulus, aan wie de familie BAUWENS haar luister te danken had, trad in 1686 in het huwelijk met Catharina-Maria CROES, dochter van Jacques CROES, (schepen te Oostende en gewichtig koopman) en Isabelle DE PAPE.

Door dit huwelijk sloot hij zich aan bij de invloedrijkste families van de stad o.a. HOYS, FAUCONNIER, VAN DER HEEDE en GRYSPPERRE. Van zijn kant was hij verwant met de poorters WYNANTS en SCHONAMILLE. Dit huwelijk bevoordeligde hem ook in zijn koopmansondernemingen. Hij profiteerde van de relaties die Jacques CROES en Dionisio FAUCONNIER in hun 50-jarige loopbaan hadden aangeknoopt en overtrof vlug de andere koophandelshuizen.

In 1688 brak een zware en langdurige oorlog uit tussen Frankrijk van Lodewijk XIV en het bondgenootschap waartoe Spanje en dus ook Oostende behoorde. De Spaanse regering benoemde Paulus BAUWENS als burgemeester van Oostende, van 26 november 1690 tot 27 oktober 1692.

Toen de hertog van Malborough de Franse Generaal LA MOTTE uit Oostende verdreef, benoemde hij op zijn buurt Paulus BAUWENS tot burgemeester van 30 mei 1707 tot aan het begin van het Oostenrijks Bewind van 21 oktober 1711.

Tijdens de belegering van de hertog van Malborough beschoot de vloot van admiraal FAIRBURN onze Oostendse vesting zodanig dat geen enkele huis onbeschadigd bleef; het stadhuis was ingestort, de kerktoren stukgeschoten, het klooster van de zusters vernield...enz.

Paulus BAUWENS liet tijdens zijn burgemeesterschap alles herstellen, hij liet een nieuwe vismijn bouwen en een grote waterput omringd door tralies.

In vroegere oorlogstijden had iedere koopman recht depositaris te blijven van de door hem gekaapte goederen tot de Admiraliteit uitspraak deed over de "juiste prise". Paulus BAUWENS werd benoemd tot depositaris-generaal van al de in Oostende gevestigde reders en dit tegen de borgsom van 30.000 gulden.

Paulus BAUWENS stierf waarschijnlijk in 1711 of 1712 en heeft dus de "Keizerlijke Oost-Indische Compagnie" niet gekend. Hij had twee broers en een zoon, Jacobus.

Zijn broer Jan-Baptismus BAUWENS was rechter van de Admiraliteit te Oostende en tevens burgemeester van 1711 tot 1717 en nog eens van 1725 tot 1728. Men kan lezen in de "Nauwkeurige beschrijving der oude en beroemde zee-stad Oostende" van 1792 : "Op de 1ste december landde binnen Oostende met de Pakket boot van Douver, onder dry-mael losbranden van het Geschut der Stads-wallen, den Hertog van Malborough. Hij sliep des nagts by den Heer burgemeester Bowens en vertrok anderendaags naer Antwerpen".

De tweede broer was Philippus-Arnoldus BAUWENS, pensionaris van de stad. Toen Jan-Baptismus overleed in 1728, liet Philippus zijn werk staan en volgde zijn broer op als rechter van de Admiraliteit. Hij werd burgemeester van 1738 tot 1740.

De zoon van Paulus was, zoals hierboven vermeld, Jacobus Franciscus, reeds schepen in 1725 en hij volgde zijn vader op als postmeester. Dit was toen een erfelijke functie.

Hij trouwde met Catherine WOELAERT, dochter van burgemeester WOELAERT die tevens één van de rijkste kooplieden van de stad was.

In februari 1719 stuurde hij het fregat "BRUSSELSE GALEY" naar Kanton samen met drie andere schepen van de Oost-Indische Compagnie; "SAINT LOUIS", "WITENBERGH" en "HUYS VAN OOSTENRIJK". De "BRUSSELSE GALEY" was gewapend met 18 kanonnen en vaarde onder het bevel van kapitein Nicolas DE RUDDER. Deze kreeg 1500 florijnen Frans wisselgeld om in China waren te kopen (Bron : Rijksarchief Brugge, notariaat depot F.J. Van Coillie, 1941, n° 12, akte 133 en 139 van 10.2.1719).

Was het nu door de slechte omstandigheden of door een verkeerde manier van zaken doen, in elk geval liet Jacobus BAUWENS geen groot fortuin na, toen hij overleed in 1761.

Zijn oudste zoon, Jacques Petrus BAUWENS was dus eveneens postmeester en hij werd schepen in 1755. In de proces-verbalen van het schepencollege van Oostende vindt men zijn naam soms terug als "Jacques de Bauwens" of als "Bowens".

In de "Mededelingen" van de Academie van Marine van België, boek VII van 1953, blz. 153 komt een artikel voor van baron Albert DE DORLODOT, onder de titel "Les Ports d'Ostende et de Nieuport et les fournitures d'Armes aux Insurgés Américains de 1774 à 1782" : De bijzonderste huizen die wapens verstuurden waren : BAUWENS, HOYS en zoon, Thomas RAY en VAN ISEGHEM.....

Jacobus Petrus schreef de geschiedenis van zijn familie vanaf de XVII eeuw. Hij gaf zijn ontslag als schepen toen hij benoemd werd tot raadgever van Z.K.H. Prins VAN TURM EN TAXIS. Hij overleed op 6 december 1787.

Zijn broer, François Jacques Arnold liet het boek van Jacobus drukken in 1792 met als hoofding "Nauwkeurige Beschrijving der Oude en Beroemde Zee-stad Oostende, gelegen in Oostenryksch Vlaenderen" door wylent Jacobus BOWENS. Dit boek is genoegzaam gekend door elke Oostendenaar.

Jacobus en zijn broer François zijn overleden zonder afstamming noch erfgenamen en zo eindigde deze merkwaardige familie.

.Bronnen : Bibliographie Nationale : Notice généalogique et historique sur la famille Bauwens, door Joseph SPICHAL, in 1910.
V.V.F. Oostende.
Bibliotheek Oostende : Ostendiana.

LIDGELD 1999

Het lidgeld voor het lidmaatschap bij de Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate is voor 1999 vastgesteld als volgt :

Aangesloten lid :	400 Fr
Steunend lid :	500 Fr
Beschermend lid :	vanaf 1.000 Fr

Mogen wij vragen gebruik te maken van het hierbijgevoegd stortingsbulletin. Alleen diegenen die tot nu toe niet gestort hebben (laatste storting ontvangen op 27 november) ontvangen hierbij een stortingsbulletin.

Ook dit jaar biedt het Grafisch Bedrijf LAMMAING ons gratis de Platekalender aan. Deze wordt samengesteld door onze ondervoorzitter de heer Omer VILAIN. Als thema werd "NOGMAALS LA BELLE EPOQUE (prentkaarten 1893-1923)" gekozen.

Jean Pierre FALISE
Penningmeester

De lidgelden die nu van toepassing zijn werden ingevoerd in 1989. Dit is nu het 11e jaar dat ze niet gewijzigd worden !!!

Dit is o.a. mogelijk doordat enkele leden hun bijdrage gevoelig verhoogden.

Volgt hun voorbeeld en geef ons een financieel steuntje

Wordt Steunend lid i.p.v. Aangesloten lid

Wordt Beschermend lid i.p.v. Steunend lid